

สรุปสาระสำคัญของจัดทำร่างมาตรฐานการฝึกอบรมด้านการรักษาความปลอดภัยการบิน (Aviation Security Training Standards) ฉบับที่ 02 ปรับปรุงครั้งที่ 00

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากมาตรฐานการฝึกอบรมการรักษาความปลอดภัยการบิน ฉบับที่ 1 ปรับปรุงครั้งที่ 00 ประกาศ ณ วันที่ 17 มิถุนายน 2565 ได้ประกาศใช้มาเป็นระยะหนึ่งแล้ว จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยตามที่กำหนดในแผนการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ (NCASP) ซึ่งตามข้อ 4.2 ข้อ 5.2 ข้อ 6.2 ข้อ 7.2 ข้อ 9.2 ข้อ 10.2 ข้อ 11.3 ข้อ 14.1 และข้อ 14.2 ของแผนฝึกอบรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ (NCASTP) และเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการตรวจสอบมาตรฐานด้านการรักษาความปลอดภัย โดยองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ

2. กฎหมายที่ให้อำนาจ

ตามที่มาตรา 50/17 (๙) แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินอากาศ (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 กำหนดว่าในการบริหารแผนรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย มีอำนาจและหน้าที่ จัดทำและกำกับ ติดตาม หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนฝึกอบรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ เพื่อใช้สำหรับฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรที่รับผิดชอบในการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรการรักษาความปลอดภัย ที่กำหนดขึ้นตามแผนรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ ซึ่งตามข้อ 4.2 ข้อ 5.2 ข้อ 6.2 ข้อ 7.2 ข้อ 9.2 ข้อ 10.2 ข้อ 11.3 ข้อ 14.1 และข้อ 14.2 ของแผนฝึกอบรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ ที่กำหนดให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบ วิธีการและหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรด้านการรักษาความปลอดภัยการบินแต่ละประเภท เป็นไปตามที่สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยกำหนด ประกอบมติคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติคราวประชุมครั้งที่ 1/2567 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2567 ได้เห็นชอบการปรับปรุงแก้ไขแผนฝึกอบรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ ตามที่สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยเสนอ ผู้อำนวยการสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย จึงออกประกาศกำหนดรูปแบบ วิธีการ และหลักสูตรการฝึกอบรมให้เป็นไปตามมาตรฐานการฝึกอบรมด้านการรักษาความปลอดภัยการบินไว้

3. สาระสำคัญของร่างมาตรฐานการฝึกอบรมฯ

องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ มีกำหนดเข้าตรวจสอบประเทศไทย ภายใต้โครงการ USAP-CMA โดยปรากฏข้อคำถาม (Protocol Question : PQ) ใน Area Training (TRG) ดังนั้น เพื่อให้รายละเอียดหัวข้อการฝึกอบรมสอดคล้องและเหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้านการรักษาความปลอดภัยการบิน รวมถึงสอดคล้องกับข้อคำถาม PQ จึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงมาตรฐานการฝึกอบรมการรักษาความปลอดภัยการบิน

4. ประเด็นที่จะรับฟังความคิดเห็น

4.1 บทที่ 2 ข้อ 2.2 หลักสูตรการตระหนักรู้ด้านการรักษาความปลอดภัยสำหรับบุคลากรที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรักษาความปลอดภัย (Security Awareness for Non-Security Personnel)

4.1.1 การฝึกอบรมเบื้องต้นหลักสูตรการตระหนักรู้ด้านการรักษาความปลอดภัยสำหรับบุคลากรที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรักษาความปลอดภัย (Security Awareness for Non-Security Personnel) เพิ่มเติมข้อความ “(6) การระบุตัวผู้โดยสารและสมาชิกลูกเรือกับสัมภาระลงทะเลเบียน (Passenger, Cabin Crew and Hold Baggage reconciliation) การรักษาความปลอดภัยอากาศยานจากผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาต”

4.1.2 การทบทวน (Recurrent) เพื่อกำหนดให้สอดคล้องกับวิธีการและรูปแบบฝึกอบรมโดยข้อความเดิมกำหนดให้บุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามมาตรการรักษาความปลอดภัยของผู้ดำเนินการต้องได้รับการทบทวนเกี่ยวกับ Security Awareness Campaigns ไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมงในทุก ๆ 2 ปี แก้ไขเป็น “ต้องได้รับการทบทวนเกี่ยวกับการตระหนักรู้ด้านการรักษาความปลอดภัยสำหรับบุคลากรที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรักษาความปลอดภัย (Security Awareness for Non – Security Personnel) โดยวิธีการสร้างหรือรณรงค์เกี่ยวกับการตระหนักรู้ด้านการรักษาความปลอดภัยการบิน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมหรือรณรงค์เกี่ยวกับการตระหนักรู้ด้านการรักษาความปลอดภัยการบิน (Security Awareness Campaigns) ในทุก ๆ 24 เดือน พร้อมทั้งมีการวัดผลการทบทวน”

4.2 บทที่ 3 พนักงานตรวจค้น

4.2.1 การกำหนดหัวข้อการฝึกอบรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานตรวจค้น รวมถึงการฝึกอบรมภาคปฏิบัติของพนักงานวิเคราะห์ภาพเอกซเรย์ (X-Ray Operators) และพนักงานตรวจค้นสินค้าและไปรษณีย์ภัณฑ์ (Cargo and Mail Screeners) โดยการใช้คอมพิวเตอร์ (Computer-Based Training)

4.2.2 กรณีทดสอบไม่ผ่าน กำหนดระยะเวลา 180 วัน เพื่อให้มีระยะเวลาที่เหมาะสมชัดเจนในการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานและผู้ดำเนินการ โดยเพิ่มเติมข้อความ “ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้ารับการฝึกอบรมเต็มหลักสูตร (Full Training) ได้อีกครั้ง เมื่อพ้นระยะเวลาไปแล้วไม่น้อยกว่า 180 วันนับจากวันที่ทดสอบครั้งสุดท้ายของรอบการทดสอบนั้น”

4.2.3 การฝึกอบรมทบทวนเรื่องการตีความภาพเอกซเรย์โดยใช้คอมพิวเตอร์ (CBT) ไม่น้อยกว่า 7 ชั่วโมงทุก 12 เดือน แก้ไขจากเดิมฝึกอบรมทบทวน CBT จำนวน 10 ชั่วโมง เพื่อให้สอดคล้องกับการฝึกอบรมเบื้องต้น ในภาคปฏิบัติ ตำแหน่งพนักงานวิเคราะห์ภาพเอกซเรย์ (X-ray Operators) และพนักงานตรวจค้นสินค้าและไปรษณีย์ภัณฑ์ (Cargo and Mail Screeners)

4.2.4 การกำหนดจำนวนชั่วโมงการฝึกอบรมภาคทฤษฎีหลักสูตรเฉพาะด้านสำหรับหัวหน้าผู้ควบคุมพนักงานตรวจค้น (Screener Supervisor) ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง และเพิ่มเติมหัวข้อการฝึกอบรมหัวข้อให้สอดคล้องกับหน้าที่รับผิดชอบ

4.2.5 การฝึกอบรมทบทวน (Recurrent Training) หัวหน้าผู้ควบคุมพนักงานตรวจค้นต้องได้รับการฝึกอบรมทบทวนตามหลักสูตรการฝึกอบรมทบทวนเรื่องการตีความภาพเอกซเรย์โดยใช้คอมพิวเตอร์ (CBT) ไม่น้อยกว่า 7 ชั่วโมงในทุก ๆ 12 เดือน

4.3 บทที่ 4 พนักงานรักษาความปลอดภัย

4.3.1 การกำหนดจำนวนชั่วโมงการฝึกอบรมภาคทฤษฎีหลักสูตรเฉพาะด้านสำหรับหัวหน้าผู้ควบคุมพนักงานรักษาความปลอดภัย (Security Guard Supervisor) ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง และเพิ่มเติมหัวข้อการฝึกอบรมหัวข้อที่ให้สอดคล้องกับหน้าที่รับผิดชอบ

4.4 บทที่ 5 ผู้จัดการด้านการรักษาความปลอดภัย (Security Manager)

4.4.1 หลักสูตรเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะด้านสำหรับผู้จัดการด้านการรักษาความปลอดภัยเพิ่มเติมหัวข้อฝึกอบรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร ICAO Aviation Security Manager ในเรื่อง “แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย และการวางแผนด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคคลเพื่อการรักษาความปลอดภัยการบิน”

4.5 บทที่ 6 ครูผู้สอนด้านการรักษาความปลอดภัย (Aviation Security Instructor)

4.5.1 การฝึกอบรมทบทวน (Recurrent Training) โดยเพิ่มเติมข้อความให้ชัดเจน “ครูผู้สอนด้านการรักษาความปลอดภัยต้องได้รับการฝึกอบรมทบทวนด้านการรักษาความปลอดภัยการบินในด้านที่ได้รับการรับรองอย่างน้อยในทุก ๆ 24 เดือน และต้องทำการสอนด้านการรักษาความปลอดภัยการบินในด้านที่ได้รับการรับรองรวม 20 ชั่วโมงต่อปี”

4.6 บทที่ 7 ผู้ตรวจสอบภายในด้านการรักษาความปลอดภัยการบิน (Aviation Security Internal Auditor)

4.6.1 การฝึกอบรมแบบปฏิบัติงานจริง (On-The-Job Training) กำหนดการฝึกอบรมแบบปฏิบัติงานจริง (On-The-Job Training) จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของบุคคล คือ “ผู้ตรวจสอบภายในด้านการรักษาความปลอดภัยการบินที่ได้รับการแต่งตั้ง และผู้ตรวจสอบภายในด้านการรักษาความปลอดภัยการบินที่มีประสบการณ์การดำเนินงานควบคุมคุณภาพอย่างน้อย 1 ครั้งใน 1 ปี”

4.6.2 ระบุการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับ NCASTP ฉบับที่ 2 ปรับปรุงครั้งที่ 01 บทที่ 9 Internal Auditor ข้อ 9.7 โดยเพิ่มเติมข้อความ “7.3 ผู้ตรวจสอบภายในด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ผู้ดำเนินการต้องจัดให้ผู้ตรวจสอบภายในด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ได้รับการฝึกอบรมที่สอดคล้องตามข้อกำหนดของแผนฝึกอบรมการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติ (NCASTP) รวมไปถึง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.6.2.1 ผู้ดำเนินการ ผู้ดำเนินการสามารถมอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในด้านการรักษาความปลอดภัยการบินที่ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสอบการรักษาความปลอดภัยการบินด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์หรือด้านการรักษาความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่สำคัญ โดยต้องได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และดำเนินการให้เป็นไปตามที่แผนฝึกอบรมด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติระบุไว้ในข้อ 9.1-9.6

4.6.2.2 ผู้ดำเนินการสามารถพิจารณามอบหมายให้ผู้ตรวจสอบอิสระด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์จากภายนอกหน่วยงานจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องดำเนินการฝึกอบรมตามที่แผนฝึกอบรมด้านการรักษาความปลอดภัยการบินพลเรือนแห่งชาติระบุไว้ในข้อ 9.1-9.6

4.7 บทที่ 8 สมาชิกลูกเรือ (Crew Member)

4.7.1 กำหนดหลักสูตรและหัวข้อการฝึกอบรมตามคู่มือการรักษาความปลอดภัยการบิน (Doc 8973) ข้อ 16.1.4 Training for crew members ขั้นตอนการรับมือกับผู้โดยสารไร้วินัย (Unruly) และผู้โดยสารก่อความไม่สงบ (Disruptive Passenger) บนอากาศยาน มาตรการการจัดการสิ่งของหลังลิ้น การตรวจสอบและการใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับการบริการครัวการบิน (Catering Store) รวมไปถึง การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้โดยสารบนอากาศยาน (Catering Supplies) การฝึกอบรมพนักงาน ที่ทำหน้าที่ Aircraft Security Check and Search โดยกำหนดข้อความเพิ่มเติม “ในกรณีที่ผู้ดำเนินการ มอบหมายให้บุคคลอื่นทำหน้าที่การตรวจสอบและตรวจค้นอากาศยาน (Aircraft Security Check and Search) ต้องทำให้มั่นใจว่ามีการฝึกอบรมหัวข้อดังกล่าวโดยครูผู้สอนที่ได้รับการรับรองด้วย”

4.7.2 การฝึกอบรมทบทวนสมาชิกลูกเรือ มีการปรับให้สอดคล้องกับการฝึกอบรมตำแหน่ง Security Personnel อื่น ๆ โดยหลักสูตรการตระหนักรู้ด้านการรักษาความปลอดภัยสำหรับบุคลากร ด้านการรักษาความปลอดภัยการบิน (Security Awareness for Security Personnel) จากเดิม 2 ชั่วโมง ในทุกๆ 1 ปี เป็น “ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง ในทุก ๆ 12 เดือน” หลักสูตรการฝึกอบรมเบื้องต้นเฉพาะ ด้านสำหรับสมาชิกลูกเรือการรักษาความปลอดภัยในเที่ยวบิน (In-flight Security) สำหรับสมาชิกลูกเรือ จากเดิม 3 ชั่วโมง ทุกๆ 1 ปี เป็น “ไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง ในทุก ๆ 12 เดือน”

4.8 บทที่ 9 เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานผู้ให้บริการจราจรทางอากาศ (Air Traffic Service Provider Personnel)

4.8.1 หลักสูตรการฝึกอบรมความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialized Training) มีการกำหนด หัวข้อเพิ่มเติมจาก Air Traffic Management Security Manual (Doc 9985) หัวข้อ “กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยการจราจรทางอากาศ รวมไปถึงคู่มือการปฏิบัติงาน (SOP) ที่เกี่ยวข้อง การป้องกันระบบ การบริการจราจรทางอากาศจากภัยคุกคามด้านการรักษาความปลอดภัย มาตรการป้องกันการโจมตีทางไซเบอร์ (Protection Critical Cyber Security System)”

4.9 บทที่ 10 ผู้ขอใบอนุญาตเข้าเขตหวงห้ามของสนามบิน

4.9.1 เพิ่มเติมข้อความเพื่อให้มีความชัดเจนในการประเมินประสิทธิภาพการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มเติมข้อความ ผู้ดำเนินงานสนามบินต้องทำให้มั่นใจว่า มีการติดตามประสิทธิภาพของการดำเนินการ ดังกล่าว เช่น “การทดสอบแบบปรนัย” การสุ่มสัมภาษณ์ หรือสอบถามข้อมูลจากพนักงานร้านค้า พนักงาน สายการบินหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีในพื้นที่ของตน “โดยมีการบันทึกรับทราบและลงนาม (Read and Sign) เป็นต้น”
